

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. No	053-09-10
Дата	05.11.2020 г.

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Комисия по образованието и науката

28
14/24

ДОКЛАД

Относно : Законопроект за държавния бюджет на Република България за 2021 г., № 002-01-59, внесен от Министерски съвет на 29.10.2020 г.

На свое редовно заседание, проведено на 4 ноември 2020 г., Комисията по образованието и науката разгледа Законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2021 г., № 002-01-59, внесен от Министерски съвет на 29.10.2020 г.

На заседанието присъстваха: от Министерство на образованието и науката – Карина Ангелиева – заместник-министър и Марияна Ламбова, началник на отдел „Планиране на бюджета“, от Министерство на финансите – Анастасия Маринова, държавен експерт в дирекция „Държавни разходи“.

Постъпилите в Комисията по образованието и науката становища по законопроекта бяха прочетени на заседанието.

В становището си Синдикатът на българските учители изразява подкрепа на принципите, върху които се гради философията на Бюджет „2021“ за системата на предучилищното и училищното образование, а именно повишаване на обхвата и качеството в предучилищното образование, предвид неговата базисна значимост за постигане на високи образователни резултати в училище, както и реализиране на устойчиви и последователни политики за повишаване привлекателността на учителската професия и социалния статус на българския учител. Синдикатът предлага да се повишат средствата за делегираните дейности в образованието със 150 млн. лв. за постигане на ръст на единния разходен стандарт с 20% спрямо този от 2020 г.

Работодателските организации в системата на средното образование в своите становища високо оценяват последователната политика за повишаване на средствата за сектор „Образование“ и намират предложенията за държавния бюджет за 2021 година в сферата на финансирането на предучилищното и училищното образование за изключително правилни, последователни и адекватни. Навременно е осигуряването на средства за увеличаване на сградния фонд на детските градини и разширяване на училищата, положителна е тенденцията на трайно и последователно увеличаване на възнагражденията на учителите и на непедагогическия персонал. Предлагат да се отделят целеви средства за осигуряване закупуването на дезинфектанти и на системи за въздухопочистване в кабинети и общи помещения на образователните институции.

В своето становище академичната общност на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ приветства ръста от 65,9 млн. лева, предвиден за висшето образование и науката спрямо 2020 година, като се подчертава, че това ще даде възможност за първото от десетилетия по-сериозно увеличаване на работните заплати на академичния и изследователския състав. Отбелязва се, че за успешното изпълнение на тази цел е необходимо висшите училища да бъдат извадени от ограничението за изпълнение на разходите и трансферите в размер на 95 на сто, предвидено в чл. 106, ал. 1 от законопроекта.

Българската академия на науките изразява становище, че при така предвидения бюджет БАН ще е в състояние да повиши основната заплата за асистент до около 832 лв., а не както е предвидено за висшите училища възнаграждението за асистент да е в размер на

1300 лева. Отбелязва се, че за достигане на същия размер на основната заплата в БАН е необходим допълнителен ресурс от 11 214 000 лева. В становището е изразено и предложение по чл. 106 от законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2021 година, а именно от предвиденото ограничение за извършване на разходи до 95 на сто по предоставените трансфери да се изключат висшите училища и БАН.

Националният браншов синдикат „Висше образование и наука“ изразява пълната си подкрепата за внесения от Министерския съвет проект на бюджет за 2021 година. Увеличението на субсидията за издръжка на обучението е основа за реална реформа във висшето образование и науката и привличане на млади преподаватели в системата.

Конфедерация на труда „Подкрепа“ приветства политиката за увеличаване на средствата за висшите училища, предвидени в законопроекта за държавния бюджет за 2021 година. Отбелязва се, че предвиденото увеличаване на основната заплата за асистент ще се създаде напрежение между преподавателския състав във висшите училища, защото ще се получи силно сближаване на асистентските заплати до тези на хабилитираните лица и ще бъде нарушен баланса в нивата на началните заплати.

Законопроектът бе представен от госпожа Карина Ангелиева, която подчерта, че държавният бюджет на Република България за 2021 г. увеличава разходите за образование и извежда сектора като приоритетен в политиката на правителството.

Общият размер на разчетените разходи за образование за 2021 г. е 5 642,3 млн. лв., което представлява 4,5 % от БВП (при 4 823,5 млн. лв. за 2020 г.). Ръстът на разходите за образование спрямо 2020 г. е в размер на 818 ,9 млн. лв., от които 728,1 млн. лв. за сметка на национален бюджет и 90,8 млн. лв. за сметка на средства от ЕС.

Приоритетите на правителството, за които са осигурени допълнителни средства през 2021 г., са за:

- разширяване на достъпа и поэтапно обхващане в задължително предучилищно образование на 4-годишните деца, включително и чрез инвестиции в изграждането, пристрояването, надстрояването и реконструкция на детски градини, детски ясли и училища;
- подпомагане заплащането от родителите на такси за хранене на децата от задължителното предучилищно образование и за компенсиране на разходите за отглеждане и обучение на деца, които не са приети поради липса на места в държавни и общински детски градини и училища;
- модернизация на училищните кабинети в системата на средното образование и изграждане на STEM среда;
- увеличаване на възнагражденията на най-ниските академични длъжности във висшите училища с цел задържането на млади преподаватели и обезпечаването на кадри в системата на висшето образование.

Разчетените средства от държавния бюджет за системата на предучилищното и училищното образование за 2021 г. нарастват с 631,5 млн. лв., като общият им размер достига 4 445, 9 млн. лв.

Допълнително предоставените за 2021 г. 360,0 млн. лв. за увеличение на възнагражденията на педагогическите специалисти ще гарантират не по-малко от 15% увеличение на доходите им, като началната учителска заплата ще стане 1260 лв., а средната работна учителска заплата ще достигне 1770 лв.

За поэтапното въвеждане на мярката за задължително предучилищно образование за децата от 4-годишна възраст през 2021 г. са разчетени 36,0 млн. лв. Със законопроекта за държавния бюджет за 2021 г. са разчетени 38,0 млн. лв. за подпомагане заплащането от родителите на такси за хранене на децата от задължителното предучилищно образование и за компенсиране на разходите за отглеждане и обучение на деца, които не са приети поради липса на места в държавни и общински детски градини и училища. Средствата за

подпомагане заплащането на такси, дължими от родителите за хранене на деца в задължително предучилищно образование в размер на 25,0 млн. лв. са разчетени по бюджетите на общините за 2021 г.

За осигуряване на качествено професионално образование и обучение акцентът през 2021 г. се поставя върху:

- допълнително финансиране на професионални гимназии, обучаващи ученици по защитени професии и такива с бъдещ недостиг на специалисти - 6,8 млн. лв.;
- стипендии за ученици в дуална система на обучение в класовете от първи гимназиален етап или в паралелка по защитена специалност от професия или специалност от професия с очакван недостиг от специалисти на пазара на труда -допълнително 5,5 млн. лв. над средствата по норматив за стипендии за ученик;
- подобряване на условията в ученическите общежития към професионалните гимназии - разчетени са 5,0 млн. лв. за модернизация на материално-техническа база на общежитията.

По програма за изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски ясли, детски градини и училища за периода 2020 - 2022 г. с проекта на бюджет за 2021 г. са разчетени 70,0 млн. лв.

С общия размер на разчетените средства за училищното и предучилищното образование ще бъдат финансирани следните основни дейности:

1. Издръжка на дейностите по възпитание и обучение на децата и учениците в детските градини и училищата. Общият размер на разчетените средства е 3 060,5 млн. лв., като с тях се осигуряват разходите за възнаграждения и издръжка на образователния процес в училищата и детските градини.
2. Подпомагане на равния достъп и подкрепа за личностно развитие на децата и учениците. Общият размер на разчетените за 2021 г. средства е 689,7 млн. лв., от които най-голям е дялът на предвидените разходи по норматив за целодневна организация на учебния ден за учениците от първи до седми клас в неспециализираните училища - 254,9 млн. лв.
3. Развитие на детските градини и училищата - предвидените средства за 2021 г. за тази дейност са в размер на 239,4 млн. лв., в т.ч. 70,0 млн. лв. за изграждане, пристрояване, надстрояване и реконструкция на детски градини, детски ясли и училища.
4. Предвидените със законопроекта за държавния бюджет за 2021 г. средства за изпълнение на национални програми за развитие на образованието са в размер на 156,0 млн. лв., от които по бюджета на Министерството на образованието и науката - 76,0 млн. лв.
5. За съхраняване и развитие на културната идентичност на децата и учениците в българските общности в чужбина, чрез обучение, организирано в неделните училища в чужбина са разчетени 12,5 млн. лв.

В областта на висшето образование политиката е насочена към устойчиво развитие и повишаване качеството на обучение и ориентирането му към нуждите на пазара на труда. Приоритет за 2021 г е увеличаването на възнагражденията за най-ниските академични длъжности. Общият размер на предвидените от бюджета на МОН трансфери за държавните висши училища е в размер на 592,7 млн. лв., от които 557,1 млн. лв. за държавните висши училища към МОН и 35,6 млн. лв. за висшите военни училища към Министерството на отбраната. За изпълнението на национални програми за висше образование са разчетени средства в размер на 10,0 млн. лв.

Осигурени са допълнителни средства в размер на 65,9 млн. лв. за:

- увеличаване на средствата за стипендиите на студентите - 6,0 млн. лв.;

- осигуряване на минималната заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища - 48,2 млн. лв.;
- увеличаване на средствата за издръжка на обучението - 11,7 млн. лв., в т.ч. ръст на средствата за професионалните гимназии в структурата на Технически университет - София - 0,7млн. лв.

Разходите за публичното финансиране в сектор „Наука“ в бюджета за 2021 г. са в размер на 534,2 млн. лв. (0,43 % от БВП) при 571,6 млн. лв. (0,48% от БВП) за 2020 г. Националното финансиране за наука е с 20,4 млн. лв. повече спрямо 2020 г., а има намаление на разходите с източник средства от Европейския съюз. Разчетените за 2021 г. средства за изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017 - 2030, вкл. Националната пътна карта за научна инфраструктура и национални научни програми са в размер - 66,6 млн. лв. Ръстът на националното финансиране за наука включва увеличение на средствата по трансфера за БАН с 12,2 млн. лв. и на бюджета на МОН с 1,4 млн. лв. за политиката по доходите. Предвидени са 5,0 млн. лв. за допълнителни стипендии на докторантите, обучаващи се в ДВУ и научни организации, определени въз основа на индекса на интензивност на научната дейност за съответната година.

В последвалата дискусия взеха участие народните представители Милена Дамянова, Николай Цонков, Станислав Станилов, Милен Михов, Ирена Анастасова и Таня Петрова.

Народният представител Николай Цонков изрази опасение, че политиката за увеличаване на възнагражденията на преподавателите във висшите училища не е осигурена с достатъчно средства, което ще доведе до прекалено тясно сближаване в нивата на различните академични длъжности. Подобна ситуация е стимулираща за започване на работа на младите преподаватели, но ще се загуби философията на кариерното развитие. Отправена беше препоръката да бъде отчетено и повишаването на разходите за консумативи. Поставен беше въпросът каква част от субсидията за издръжка е формирана в зависимост от комплексната оценка за качеството на обучение.

Народните представители Милен Михов и Милена Дамянова поставиха въпроса за необходимостта висшите училища и БАН да бъдат извадени от ограничението за изпълнение на разходите и трансферите в размер на 95 на сто, предвидено в чл. 106.

Народните представители Станислав Станилов и Ирена Анастасова поискаха уточнение каква сума е предвидена за Фонд „Научни изследвания“ и поставиха въпроса за необходимостта от допълнително финансиране на фундаменталните научни изследвания.

Народният представител Таня Петрова подчерта, че предвидените над 800 млн.лв. ще помогнат за развитие на политиките, които Министерството на образованието и науката реализира в системата. Изказа задоволство от увеличението на средствата за STEM и за разширяване на материалната база на детските градини и училищата.

Народният представител Ирена Анастасова изрази подкрепа за предвидените средства за строеж и разширение на детски градини и училища, както и за увеличаване на учителските заплати. Приветства ГЕРБ, че успява да изпълни предизборното си обещание за двойно увеличение на учителските заплати, като в същото време отбеляза, че качеството на образованието не се е подобрило. Необходимо е да се въведе ред и контрол в квалификацията на учителските кадри, да се променят учебните програми и учебното съдържание в учебниците.

На поставените въпроси отговориха заместник-министър Карина Ангелиева и Анастасия Маринова от Министерство на финансите. Пояснено беше, че в окончателната редакция на чл.106, от ограничението за 95 на сто са извадени всички трансфери, които се осъществяват през бюджета на Министерство на образованието. Комплексната оценка за качеството на обучението формира 65% (276,9 млн. лв.) от субсидията за издръжка. За

фонд „Научни изследвания“ в бюджета на Министерството на образованието и науката са планирани 16 млн. лв.

След приключване на обсъждането и проведено гласуване с резултати: „За“- 13 гласа, „Против“- 4 гласа и „Въздържал се“ – 0 гласа, **Комисията по образованието и науката предлага на Народното събрание да приеме** на първо гласуване законопроект за държавния бюджет на Република България за 2021 г., № 002-01-59, внесен от Министерски съвет на 29.10.2020 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ

МИЛЕНА ДАМЯНОВА